

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Oratio De Svmmis Et Maximis Beneficiis Divinitvs Per
Electum Spiritus sancti Organon Dn. D. Martinvm
Lvthervm; beatæ memoriae**

Velius, Johannes

[S.l.], 1588

VD16 V 514

Clarissimis, Doctissimis, Et Prvdentissimis viris, Pietate, Eruditione,
Prudentia, & omni virtutum genere praestantißimis, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-35315

CLARISSIMIS,

DOCTISSIMIS, ET PRVDENTIS-
simis viris, Pietate, Eruditione, Prudentia, & omni
virtutum genere præstantissimis, Domino Ioachimo
Brandes seniori, Consuli Reipublicæ Hildesianæ am-
plissimo, & Domino M. Henrico Matthæi, & Do-
mino Ioachimo Brandes Iuniori, eiusdem Reipublicæ
Senatoribus lectissimis, nec non Domino Iohanni
Brandes I.V. Doctori ornatissimo, Dominis, ami-
cis & Mecœnatibus suis omnibus & singulis
reuerenter in Christo co-
lendis.

Alutem & gratiam ab ipso
Filio Dei Domino & Imma-
nuele nostro Iesu Christo.
Clarissimi, doctissimi, & or-
natissimi viri, inter alia eaq;
varia & innumerabilia be-
neficia, quibus Deus æternus,
pater Domini nostri Iesu
Christi, pro sua ingenti qua erga nos miseros, & hu-
mi repentis vermiculos est φιλαυθωπία & bonita-
te, hac postrema mundi ætate, Germaniam patriam
nostram affecit, summum & maximum, imò planè
inenarrabile hoc esse arbitror, quod non tantū claris-
simam sui verbi lucem in ea exoriri, & ex illa in to-
tum orbem terrarum propagari voluerit: Sed etiam

A 2

quod

PRÆFATIO.

quod multos excellentes viros, & fidelissimos sacrarum literarum interpretes, pietate animi vera, eruditione solida, præcipuarum linguarum cognitione exacta, orationis genere puro & perspicuo, methodi artificio singulari, multiq; alijs Spiritus sancti donis instructos & ornatos, benignè & clementer eidem largitus sit. Si enim quod res est fateri volumus ipsi, habuit certè, & etiamnum habet Dei beneficio in præcipuis incorruptæ Augustanæ confessionis scholis & Ecclesijs, tales Germania Theologos, qui non immerito cum antiquissimis & præcipuis veteris Ecclesiæ scriptoribus & luminibus conferri, imò etiam pleriq; longè præferri possunt, id quod præclara ipsorum scripta, quæ in omnium manibus versantur, tam didactica quàm polemica, quibus Ecclesiæ Christi vtiliter seruiuerunt, satis testantur abundè. Etsi autem hæc nostrorum Theologorum scripta nullo modo abiicienda, vel aspernanda, sed grata mente, magnoq; cum fructu & vtilitate, omnibus veræ & syncerioris Theologiæ studiosis, euoluenda esse censeam, meoq; loco pro ipsdem & Deo & ipsis authoribus omnibus & singulis gratias agam, acturusq; sim quam diu vixero, maximas: Vnius tamen Beati Lutheri, id quod pace omnium bonorum dictum velim, diuina monumenta reliquis omnibus præferenda esse arbitror. Verè enim vt clarissimus vir, Dominus Michael Neander scriptum de eo reliquit, fuit ille, $\chi\rho\iota\varsigma$ $\sigma\omicron\mu\alpha\phi\acute{\omega}\sigma\phi\omicron\rho\epsilon$ Θ $\kappa\alpha\iota$ $\theta\epsilon\omicron\varsigma$ $\tau\iota\varsigma$ $\theta\epsilon\omicron\lambda\acute{o}\gamma\omicron\upsilon$ $\alpha\mu\phi\acute{o}\pi\epsilon\rho\omicron\upsilon$ $\xi\eta\tau\eta\varsigma$ $\tau\omicron$ $\acute{\alpha}\gamma\alpha\theta\omicron$

PRÆFATIO.

ἀγαθὸν κρείττερον τῷ ἀχμῆτι, ἔτι δὲ
 γέγονεν, οὐτ' ἄρ' ἤνοιτο μάλλον ἰκανῶς ἐρ-
 μιλῶσαι καὶ σαφῶς δηλώσαι τὰ θεῖα. Et
 certus sum, ut Domini D. VVelleri verbis utar, nun-
 quam exoriturum esse, qui eum felicitate docendi, ac
 dexteritate interpretandi scripturam sacram, & spi-
 ritu, victurus sit, nec vereor ipsum, quo ad dona &
 certamina pertinet, cum Apostolo Paulo conferre,
 certè diuina sua eloquentia ipsum vas electionis supe-
 rare videtur. Cumq; verè de scriptis huius viri af-
 firmari possit illud Samsonis, nisi arassetis vitula mea
 nō inuenissetis, Ideo etiā maiori diligentia, post sacra
 Biblia, huius Herois scripta legenda & relegenda esse
 firmiter omninò statuo, & cum clarissimo Poëta Ge-
 orgio Fabricio piæ memoriæ dico:

Inter Theologos est gloria prima Lutherus,

Nam Christi merito nemo magis tribuit.

Huic par est nullus: placeat non degener eius

Discipulus: cui laus contigit ista: sat est.

Scio equidem multos esse, qui licet sibi egregiè
 sapere, καὶ ἡλῶς φιλοσοφῆν, καὶ ἀγνῶς θεολο-
 γῆν videantur, libros tamen Lutheri non adedè ma-
 gnifacere, cumq; vix primis labris, quod aiunt, eadem,
 vnam aut alteram pagellam vel obiter, quasi per tran-
 sennam perlegendo, degustarint, longè ipsis Caluini,
 Bezæ, Ursini, Rami, & similium Sacramentariorum
 τοῦ θεοῦ θεῶν πρὸς Iesu Christi hostium, scripta præ-
 ferre solent. Imò multorum tantam in iudicando esse

PRÆFATIO.

malevolentiam non ignoro, vt summa cum leuitate
 & impudentia effutire non vereantur, in scriptis Lu-
 theri nullam esse methodum, nullum esse ordinem, ni-
 hil deniq; artis, loqui & scribere Lutherum sine arte,
 sine Dielectica & Rhetorica, ideoq; à lectione libro-
 rum Lutheri sese abstinere, & alijs abstinendum esse
 etiam, censere. Quasi verò Spiritus sanctus cum sua
 grandiloquentia semper ad præcepta artium sese alli-
 gari patiatur. Quod si istiusmodi scioli & αὐτοδι-
 δακτοι, qui vix matulam Luthero viuo porrigere po-
 tuissent, remoto perspicillo penitus Lutheri scripta
 aspiciere non grauabuntur, tantū in illis artis, tantum
 methodi & ordinis, tantum ornatus & eloquentiæ
 vbiq; deprehendent, vt etiam mirari satis non pote-
 rint, & sui ipsos iudicij & pigeat & pudeat.

Ego sanè vt meo loco non tantum auditores
 meos, quos beatum Lutherum verè amare scio, sed
 etiam studiosam scholæ nostræ iuuentutem, multosq;
 in vicinia nostra fratres & pastores, deniq; me ipsum
 ad assiduam & diligentem librorum Lutheri lectio-
 nem adhortarer & exuscitarem, hanc orationem satis
 equidem tenuem scripsi, & Germanicè ferè de verbo
 ad verbum pro concione recitavi. Cumq; eam me
 etiam aliquando mortuo tanquam testimonium meæ
 fidei & doctrinæ, quam, post Deum, ex beati Lutheri
 diuinis monumentis accepi, didici, & hausi, publicè
 extare cupiam, petentibus & suadentibus amicis qui-
 busdam, quorum authoritati morosè refragari meum

PRÆFATIO.

non est, Typographo typis excudendam eandem tradidi, & testificor illa ipsa, coram tota Iesu Christi in terris militante Ecclesia, Das ich gut Lutherisch sey / vnd durch Gottes hülffe gut Lutherisch bis in meine Gruben / sein / bleiben vnd erst sterben wölle / rumpantur licet ilia Códris.

Vobis verò clarissimi & ornatissimi viri, Domini & Mecænates plurimum colendi, orationem hanc satis equidem tenuem, simplici etiam & humili orationis genere conscriptam, dedicare & sub felici nominis vestri auspicio in publicum emittere volui, cum pro certò sciam, vos Dei beneficio & Lutherum ipsum tanquam singulare Dei organon, & Eliaz Germaniæ nostræ vltimum, verè & ex animo amare, & depositum syncerioris doctrinæ, quod ab ipso per Dei gratiam quasi per manus traditum accepimus, fideliter vestro loco custodire, & vt ad posteritatem, si qua tamen futura est, tam in schola quàm in Ecclesia vestræ vrbis, purè & syncerè transmittatur, pro virili, ratione officij vestri curare & iuuare.

Deinde, negare non possum singularia, eaq; minimè contemnenda beneficia à vobis collata in me esse, ex quibus præcipuum hoc esse verè & ingenuè fateor, cuius etiam quo ad vixero nullo vnquam tempore grata memoria animo meo effluet, quod videlicet superiori anno, rebus meis in periculoso & turbulento satis statu hærentibus, vestra, post Deum, potissimum authoritate effectum sit, vt in locum Reuerendi & optimi viri D. M. Heisonis Sengebeer ad S. Andream

PRÆFATIO.

apud vos felicis memoriæ concionatoris fidelissimi, legitime præter omnem spem & expectationem vocatus sim. Eam sanè vocationem, diuinitus oblatam, ambabus, quod aiunt, manibus amplexus fuissim, si modo bona cum conscientia & pace à meis dimitti hîc potuissim. Vt enim quod res est dicam, erant id temporis ex ignobili vulgo non pauci, qui me manibus pedibusq; constrictum ad Garamantas vsq; in exilium eijciendum clamabant, saniorum tamen consilijs & moderatione islæ quasi clamantium conspirationes, & coniuratorum clamores paulatim cum reprimerentur & sopirentur, nullo modo bona cum conscientia & pace ab ijs, penes quos, post Deum, ista potestas erat, dimissionem impetrare potui. Etsi itaq; Domino sic volente hoc in loco & statione mea manendum mihi fuerit, multis interim frementibus, cœlumq; terræ miscere volentibus, mirandam tamen Dei protectionem & bonitatem, lucidè non obscure expertus sum in hodiernum vsq; diem, & sæpius cum Poëta in ipsis tribulationibus cecini:

Terra fremat, regna alta crepent, ruat Orcus & ortus,

Cui comes est Christus, nulla ruina nocet.

Vt igitur pro isto in me summo collato beneficio, animi mei gratitudinem erga vos aliquo modo declararem, hanc ad vos orationem mittere visum fuit. Splendidiori munere vos maximè dignos esse non nego, sed tamen bona me spes habet, vos propter ipsum Lutherum hoc qualecunq; chartaceum munusculum tanq; testimonium gratæ mentis, & pietatis animi mei er-

PRÆFATIO.

ga vos, amicè & benignè, sicuti etiam vehementer rogatos vos velim, accepturos. Dignus profectò erat Magnus ille Lutherus, vt beneficia nobis per illum diuinitus collata, & labores ipsius plusq̃ Herculei, ab alijs me longè doctioribus describerentur. Veruntamen cum quod potui fecerim, Deo, & omnibus bonis & cordatis hanc meam quantumuis tenuem oratiunculam probatum iri non diffido. Nemini eam obfuturam, profuturam verò multis spero. Momus, quibus tantum sui quos progignunt cerebri fœtus placent, quiq̃ in aliorum laboribus censendis toti sunt oculati, in proprijs verò dyudicandis talpis cæciores, moror omninò nihil. Accipite itaq̃ clarissimi viri hosce meos qualescunq̃ conatus hilari animo, & fronte serena, meq̃ sicuti cœpistis, amare pergite. Quod si à vobis obtinero, sicuti confido maximo me beneficio affectum arbitrabor, & vicissim vobis pro ista vestri in me animi pietate & benevolentia non modò meas preces, sed etiam quæ mihi sunt pietatis & humanitatis studia & officia in vniuersum offero & defero omnia. Benè & feliciter cum honestissimis coniugibus & liberis dulcissimis in Christo valete. Dabantur Eimbecæ ex Musæolo Iacobino, ipso die Calend. VIIbris, Anno CIO. ID. XXCVII.

V. Humanitatis

Reuerenter colens

M. Iohannes Velius ad S.
Iacobuum pastor.

A S

ORATIO